

UBND PHƯỜNG VIỆT HƯNG
TRƯỜNG THCS CHU VĂN AN

SÁNG KIẾN KINH NGHIỆM

Tên sáng kiến:

**KHAI THÁC DI SẢN VÀO DẠY HỌC TÍCH CỰC
PHÂN MÔN LỊCH SỬ TẠI TRƯỜNG TRUNG HỌC CƠ SỞ**

Lĩnh vực/môn: Lịch sử

Họ và tên tác giả: Nguyễn Hồng Hạnh

Chức vụ: Giáo viên

ĐT liên hệ: 0912799790

Email: honghanh.su.cva.lb@gmail.com

Đơn vị công tác: Trường THCS Chu Văn An, Việt Hưng

Long Biên, tháng 3/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

1.1. Tính cấp thiết của đề tài

Công cuộc đổi mới đất nước hiện nay đòi hỏi giáo dục cơ sở phải đào tạo những con người phát triển toàn diện, phục vụ sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa. Mỗi môn học ở nhà trường với đặc trưng của mình đều phải góp phần đào tạo thế hệ trẻ, trong đó có Lịch sử.

Những kiến thức lịch sử thế giới, lịch sử dân tộc từ cổ đến kim đều có tác động không chỉ đến trí tuệ mà cả trái tim học sinh. Nhân vật lịch sử, sự kiện lịch sử trong quá khứ sẽ khơi dậy trong học sinh những tư tưởng tình cảm đúng đắn, mà những tư tưởng tình cảm này là hành trang tối cần thiết cho thế hệ trẻ trong điều kiện mở cửa, hội nhập với thế giới. Song muốn phát huy tốt chức năng, nhiệm vụ của bộ môn Lịch sử trong việc giáo dục học sinh cần nâng cao hiệu quả dạy học, trong đó mục đích là nâng cao hiệu quả bài học kinh nghiệm. Một trong những phương pháp khoa học để giảng dạy tốt môn Lịch sử ở trường Trung học cơ sở là biết khai thác triệt để, hiệu quả các di sản lịch sử.

Vì vậy việc nghiên cứu cách thức sử dụng di sản trong dạy học tích cực ở bộ môn Lịch sử, trường Trung học Cơ sở là rất cần thiết và có ý nghĩa khoa học. Mặt khác việc dạy và học môn Lịch sử tại trường Trung học Cơ sở bằng cách sử dụng di sản văn hóa đang là vấn đề được Bộ giáo dục và Đào tạo, Bộ Văn hóa, Thể Thao và Du Lịch hết sức quan tâm, đẩy mạnh. Do vậy những kết quả thu được trong việc nghiên cứu đề tài này sẽ đóng vai trò quan trọng trong việc xây dựng cơ sở dữ liệu cho công tác quản lý chất lượng dạy và học, hoàn thiện hơn nữa về phương pháp giảng dạy sáng tạo môn Lịch sử sau này.

Bên cạnh đó, xuất phát từ thực trạng việc học tập Lịch sử hiện nay trong trường phổ thông: đa phần các em coi Lịch sử là môn học phụ, học chống đối, không thích học, chán học, sợ học.... Một số giáo viên chưa hiểu hết và coi trọng vai trò giảng dạy Lịch sử thông qua các di sản.

Với lý do trên, tôi đã chọn đề tài: **“Khai thác di sản vào dạy học tích cực phân môn Lịch sử tại trường Trung học cơ sở”**

1.2. Mục đích nghiên cứu:

Trên cơ sở tìm hiểu lí luận và khảo sát thực tiễn về việc phát huy năng lực của học sinh thông qua các hoạt động dạy và học tại trường trung học cơ sở (THCS) bộ môn Lịch sử, tôi đưa ra một số sáng kiến, kinh nghiệm về vấn đề: **“Khai thác di sản vào dạy học tích cực phân môn Lịch sử tại trường Trung học cơ sở”**, nhằm nâng cao hiệu quả các tiết học Lịch sử tại trường THCS.

1.3. Đối tượng, phạm vi, kế hoạch nghiên cứu

- Đối tượng: Học sinh lớp 6,7,8 trường THCS Chu Văn An - Long Biên - Hà Nội
- Phạm vi nghiên cứu: Đề tài tập trung nghiên cứu đề xuất giải pháp: **Khai thác di sản vào dạy học tích cực phân môn Lịch sử tại trường Trung học cơ sở**
- Kế hoạch nghiên cứu:
 - + Xây dựng kế hoạch và thực nghiệm: năm học 2024 – 2025
 - + Tiến hành đại trà: năm học 2025 -2026

II. GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ

2.1. Cơ sở lý luận

2.1.1. Di sản

Khái niệm

Di sản văn hóa Việt Nam bao gồm di sản văn hóa phi vật thể và di sản văn hóa vật thể (bao gồm di sản văn hóa và di sản thiên nhiên) là sản phẩm tinh thần, vật chất có giá trị lịch sử, văn hóa, khoa học, được lưu truyền từ thế hệ này qua thế hệ khác.

Phân loại di sản

Di sản văn hóa Việt Nam bao gồm hai loại: di sản văn hóa vật thể và di sản văn hóa phi vật thể. Nghiên cứu đề cập đến di sản văn hóa vật thể di tích lịch sử - văn hóa và danh lam thắng cảnh.

*** Di sản văn hóa vật thể** là sản phẩm vật chất có giá trị lịch sử, văn hóa, khoa học, bao gồm di tích lịch sử - văn hóa, danh lam thắng cảnh, di vật, cổ vật, bảo vật quốc gia.

- Di tích lịch sử - văn hóa: là công trình xây dựng, địa điểm và các di vật, cổ vật, bảo vật quốc gia thuộc công trình, địa điểm đó có giá trị lịch sử, văn hóa, khoa học.

- Danh lam thắng cảnh: còn gọi là di sản thiên nhiên là cảnh quan thiên nhiên hoặc địa điểm có sự kết hợp giữa cảnh quan thiên nhiên với công trình kiến trúc có giá trị lịch sử thẩm mỹ, khoa học.

Ý nghĩa của di sản đối với hoạt động dạy học, giáo dục cơ sở

Di sản văn hóa, dù dưới dạng vật thể hoặc phi vật thể đều có thể sử dụng trong quá trình giáo dục, dạy học dưới hình thức tạo môi trường, tạo công cụ hoặc là nguồn cung cấp chất liệu để xây dựng nội dung dạy học.

Sử dụng di sản trong dạy học giúp cho quá trình học tập của học sinh trở nên hấp dẫn hơn, học sinh hứng thú với học tập và hiểu bài sâu sắc hơn, phát triển tư duy độc lập sáng tạo, giáo dục tư tưởng, đạo đức cho học sinh. Ý nghĩa, vai trò của các di sản văn hóa có thể được phân tích dưới các góc độ sau:

- Góp phần đẩy mạnh, hướng dẫn hoạt động nhận thức cho học sinh: các di sản văn hóa, dù là thật hay ảo (thể hiện qua tranh, ảnh, phim,...) sử dụng trong dạy học, giáo dục đều góp phần nâng cao tính trực quan giúp người học mở rộng khả năng tiếp cận với đối tượng, hiện tượng liên quan đến bài học tồn tại trong di sản. Tiếp cận với di sản, học sinh sử dụng hệ thống tín hiệu thứ nhất (sử dụng các giác quan như mắt – nhìn, tai – nghe, mũi – ngửi, da – sờ,...) để nghe được, thấy được, cảm nhận được và qua đó tiếp thu được những kiến thức cần thiết từ di sản..

- Giúp học sinh phát triển kỹ năng học tập, tự chiếm lĩnh kiến thức: Di sản văn hóa là phương tiện quan trọng giúp học sinh rèn một số kỹ năng học tập như kỹ năng quan sát, thu thập, xử lý thông tin, thảo luận nhóm, qua đó tự chiếm lĩnh kiến thức cần thiết thu được trong quá trình tiếp cận với di sản, kỹ năng vận dụng kiến thức đã học để giải thích những hiện tượng, sự vật có trong các di sản văn hóa.

- Kích thích sự hứng thú nhận thức của học sinh: Hứng thú nhận thức là một trong những yếu tố ảnh hưởng lớn đến cường độ và hiệu quả của quá trình học tập.

Phát triển trí tuệ của học sinh: trong quá trình học tập, trí tuệ của học sinh phát triển nhờ sự tích cực hóa các mặt khác nhau của hoạt động tư duy, nhờ việc tạo ra điều kiện thuận lợi cho sự phát triển khác nhau của hoạt động tâm lý: tri giác, biểu tượng, trí nhớ...

- Giáo dục nhân cách học sinh: Di sản văn hóa là một trong những phương tiện dạy học đa dạng, sống động nhất. Ẩn chứa trong di sản là những giá trị lịch sử, văn hóa, khoa học được lưu truyền từ thế hệ này qua thế hệ khác nên nó có khả năng tác động mạnh tới tình cảm, đạo đức tới việc hình thành nhân cách của học sinh.

- Góp phần phát triển một số kỹ năng sống ở học sinh: Để tự lực trong cuộc sống, học tập và làm việc hiệu quả, học sinh rất cần có những kỹ năng sống cơ bản.

2.1.2. Tổng quan về Dạy và Học tích cực

Khái niệm

Phát huy tính tích cực, chủ động sáng tạo của học sinh có nghĩa là phải thay đổi cách dạy và cách học. Chuyển cách dạy thụ động, truyền thụ một chiều “đọc- chép”, giáo viên làm trung tâm sang cách dạy lấy học sinh làm trung tâm hay còn được gọi là dạy và học tích cực. Trong cách dạy này học sinh là chủ thể hoạt động, giáo viên là người thiết kế, tổ chức, hướng dẫn, tạo nên sự tương tác tích cực giữa người dạy và người học.

Ý nghĩa của dạy và học tích cực

Tính tích cực nhận thức trong học tập liên quan với động cơ học tập. Động cơ đúng tạo ra hứng thú. Hứng thú là tiền đề của tự giác. Hứng thú và tự giác là hai yếu tố tâm lý tạo nên tính tích cực. Tính tích cực sản sinh ra nếp tư duy độc lập. Suy nghĩ độc lập là mầm mống của sáng tạo và ngược lại.

Tính tích cực học tập biểu hiện ở những dấu hiệu như: hăng hái, chủ động, tự giác tham gia các hoạt động học tập, thích tìm tòi khám phá những điều chưa biết dựa trên những cái đã biết. Sáng tạo vận dụng kiến thức đã học vào thực tế cuộc sống .

2.1.3. Các hình thức tổ chức dạy học với di sản

- Khai thác, sử dụng tài liệu về di sản để tiến hành bài học ở trường phổ thông.
- Tiến hành bài học tạo nơi có di sản. Bài học tại thực địa.
- Tổ chức thăm quan học tập tại nơi có di sản.
- Sử dụng di sản để tổ chức các hoạt động ngoại khóa:

Khai thác và sử dụng tài liệu về di sản để tổ chức triển lãm, ra báo học tập

Để khai thác và sử dụng tài liệu ở di sản vào hoạt động này ở trường phổ thông đạt kết quả cao, nhà trường và giáo viên các bộ môn có ưu thế phải xây dựng được một kế hoạch thật cụ thể, có mục đích rõ ràng. Giáo viên nên phân công cho mỗi lớp (nếu là triển lãm, ra báo học tập ở lớp thì phân công tổ), khai thác tài liệu nói về một nội dung cụ thể, sau đó sẽ trưng bày triển lãm.

Những tài liệu dùng trong triển lãm, ra báo học tập sẽ được sử dụng vào xây dựng phòng học bộ môn để phục vụ dạy học lâu dài.

Tổ chức thi tìm hiểu về di sản ở địa phương

Hoạt động ngoại khóa này cũng có thể thực hiện nhân dịp kỉ niệm các ngày kỉ niệm lớn của đất nước, ngày truyền thống địa phương kết hợp với các phong trào thi đua của nhà trường.

2.1.4.

Các bước tiến hành khai thác di sản vào dạy học tích cực

a. Nghiên cứu và thu thập tài liệu di sản

Trước tiên, giáo viên cần nghiên cứu và thu thập các tài liệu liên quan đến di sản văn hóa, bao gồm:

- Tài liệu lịch sử: Sách, báo, bài nghiên cứu, tài liệu lưu trữ.
- Hình ảnh và video: Ảnh chụp, băng đĩa tư liệu về các di sản.
- Hiện vật: Hiện vật từ các bảo tàng, di tích, triển lãm.

b. Tích hợp vào bài giảng

Sử dụng những tài liệu này để minh họa cho các bài giảng Lịch sử:

- Bài giảng đa phương tiện: Sử dụng hình ảnh, video để tạo nên các bài giảng sinh động.
- Trình chiếu: Sử dụng các công cụ trình chiếu như PowerPoint, Canva... để minh họa bài giảng.
- Sử dụng hiện vật: Giới thiệu các hiện vật trong lớp học để học sinh có cái nhìn trực quan hơn về các sự kiện lịch sử.

c. Tham quan thực tế

Tổ chức các chuyến tham quan thực tế đến các di tích lịch sử, bảo tàng, khu di sản:

- Chuẩn bị: Lên kế hoạch chi tiết cho chuyến đi, bao gồm địa điểm, lịch trình, phương tiện di chuyển.
- Hướng dẫn học sinh: Cung cấp thông tin trước về địa điểm, những điều cần chú ý và câu hỏi cần tìm hiểu.
- Hoạt động sau chuyến đi: Tổ chức thảo luận, viết báo cáo, làm bài tập về những điều học sinh đã học được.

d. Dự án nghiên cứu

Khuyến khích học sinh thực hiện các dự án nghiên cứu về di sản văn hóa:

- Chọn đề tài: Học sinh chọn đề tài liên quan đến các di sản văn hóa tại địa phương hoặc trên cả nước.
- Thu thập thông tin: Học sinh thu thập thông tin từ sách, internet, phỏng vấn người dân.
- Thuyết trình và báo cáo: Học sinh thuyết trình và báo cáo kết quả nghiên cứu trước lớp.

e. Sử dụng công nghệ

- Ứng dụng học tập: Sử dụng các ứng dụng di sản văn hóa để học sinh khám phá thêm về các di sản.

- Trang web tương tác: Học sinh tham gia các trang web có các trò chơi, quiz liên quan đến di sản.

f. Mời chuyên gia chia sẻ

- Chia sẻ kinh nghiệm: Các chuyên gia chia sẻ kinh nghiệm, kiến thức về di sản văn hóa.

- Tương tác với học sinh: Học sinh có cơ hội đặt câu hỏi, tương tác trực tiếp với các chuyên gia.

2.1.5. Các bước tiến hành khai thác di sản vào dạy học tích cực theo dự án

Bước 1: Lập kế hoạch và chuẩn bị

Trước khi tiến hành tiết dạy, giáo viên cần lập kế hoạch chi tiết cho dự án cụ thể là xác định mục tiêu học tập, nội dung cần học, các hoạt động dự kiến, và các tài nguyên cần thiết.

Bước 2: Giới thiệu dự án

Giáo viên có thể giới thiệu về chủ đề, mục tiêu của dự án và cách mà học sinh sẽ tham gia vào quá trình học tập.

Bước 3: Phân công nhiệm vụ

Sau khi giới thiệu dự án, giáo viên phân công nhiệm vụ cụ thể cho từng nhóm học sinh hoặc cho từng học sinh cá nhân. Các nhiệm vụ có thể bao gồm nghiên cứu, thu thập thông tin, phân tích, hoặc thậm chí là tạo ra sản phẩm cuối cùng.

Trong quá trình thực hiện dự án học sinh có thể làm theo gợi ý của bảng phân công nhiệm vụ sau:

TT	Nội dung công việc	Người thực hiện	Kết quả	Ghi chú
1	Nghiên cứu và thu thập thông tin			
2	Phân tích và đánh giá thông tin			
3	Xây dựng kế hoạch			
4	Thực hiện nhiệm vụ cụ thể			
5	Trình bày giới thiệu sản phẩm			

Bước 4: Hướng dẫn và hỗ trợ

Trong quá trình thực hiện dự án, giáo viên cung cấp hướng dẫn và hỗ trợ cho học sinh theo cách phù hợp. Giáo viên có thể cung cấp tài liệu, hướng dẫn về cách tiến hành nghiên cứu, và tư vấn khi cần thiết.

Bước 5: Thực hiện dự án

Học sinh tiến hành thực hiện các nhiệm vụ đã được phân công trong quá trình dự án. Học sinh có thể làm việc nhóm hoặc làm việc độc lập tùy thuộc vào cách tổ chức của giáo viên.

Bước 6: Giám sát và đánh giá

Giáo viên giám sát quá trình tiến hành dự án và cung cấp phản hồi cho học sinh. Điều này giúp học sinh điều chỉnh và cải thiện công việc của mình. Sau khi hoàn thành dự án, giáo viên đánh giá kết quả và hiệu quả của dự án, có thể thông qua các bài thuyết trình, báo cáo hoặc sản phẩm cuối cùng.

Bước 7: Tổng kết và phản hồi

Cuối cùng, giáo viên tổng kết quá trình dự án và cung cấp phản hồi cho học sinh về hiệu suất của họ. Giáo viên cũng có thể tạo ra cơ hội cho học sinh chia sẻ những kinh nghiệm học tập và nhận xét về quá trình dự án.

2.2. Cơ sở thực tiễn

2.2.1. Thuận lợi

Trường THCS Chu Văn An, trường chất lượng cao đầu tiên tại quận Long Biên, được thành lập từ năm học 2020 – 2021 với sự đầu tư và hỗ trợ lớn từ chính quyền, mang lại nhiều ưu thế như:

- Cơ sở vật chất hiện đại: Phòng học và phòng bộ môn được trang bị đầy đủ, tạo điều kiện tốt nhất cho việc giảng dạy và học tập.
- Học sinh chất lượng: Đầu vào được tuyển chọn kỹ lưỡng, đảm bảo năng lực học tập đồng đều. Nhiều học sinh vừa có đam mê môn Lịch sử vừa có năng khiếu về hội họa.
- Ban Giám hiệu tận tâm: Luôn theo sát các hoạt động chuyên môn, đặc biệt chú trọng giáo dục học sinh yêu lịch sử, thường xuyên tổ chức hoạt động tìm hiểu, khám phá lịch sử địa phương, Hà Nội, và Việt Nam.
- Ngày hội STEM: Được tổ chức hàng năm, mang đến cơ hội để giáo viên và học sinh thử sức, phát huy năng lực trong dạy và học, đồng thời thể hiện sự sáng tạo thông qua các sản phẩm học tập.

Những ưu điểm này giúp nhà trường tạo ra môi trường học tập tích cực và chất lượng cao.

2.2.2. Khó khăn

- Lực lượng giáo viên còn mỏng, đặc biệt còn nhiều giáo viên trẻ, ít có kinh nghiệm trong giảng dạy.
- Việc giảng dạy Lịch sử được gắn liền với thực tế, phát huy được năng lực của học sinh thì chưa có dự án nào được triển khai ở trường ở cấp độ lớp, khối 6,7,8.

Giải pháp và ví dụ minh họa

2.3.1. Lập kế hoạch và chuẩn bị

- **Mục tiêu của dự án:** Mục tiêu chính là giúp học sinh hiểu biết và nắm vững các sự kiện, giai đoạn quan trọng trong lịch sử thế giới và Việt Nam ở giai đoạn trung đại, cận đại và hiện đại. Khuyến khích học sinh học cách sử dụng và đánh giá các nguồn tài liệu lịch sử, bao gồm sách, bài báo, tài liệu hợp đồng, hình ảnh,...Phát triển kỹ năng làm việc nhóm, giao tiếp, và hợp tác thông qua việc thảo luận, phân công nhiệm vụ và làm việc cùng nhau để hoàn thành dự án và khuyến khích học sinh suy luận, phân tích và đưa ra quan điểm cá nhân dựa trên dữ liệu lịch sử thu thập được

- **Nội dung của dự án:** Dự án mô hình các công trình kiến trúc cổ với chiều cao: 20-40cm, rộng: tự cân đối

Chất liệu: đất nặn, bìa, màu nước...

Dự án 1 dành cho học sinh lớp 7

- Lăng mộ Tần Thủy Hoàng (Trung Quốc)
- Lạt Thuổng (Lào)
- Ăng co (Campuchia)
- Đền hang A gian ta (Ấn Độ)

Dự án 2 dành cho học sinh lớp 8 – Các công trình kiến trúc ở Việt Nam

- Kinh thành Huế
- Thành HN (điện kính thiên)
- Phố cổ Hà Nội
- Cầu Long Biên
- Nhà hát lớn
- Ga Hà Nội (ga Hàng Cỏ)
- **Sản phẩm:** Phụ lục 1

2.3.2. Giới thiệu dự án

Giáo viên giới thiệu về chủ đề, mục tiêu của dự án và cách mà học sinh sẽ tham gia vào quá trình học tập.

Dự án 1

Dự án 2

2.3.3. Phân công nhiệm vụ

Học sinh phát huy năng lực giải quyết vấn đề và sáng tạo thông qua việc có thể thiết kế và tổ chức hoạt động cụ thể là lập được kế hoạch hoạt động với mục tiêu, nội dung, hình thức hoạt động phù hợp; Biết phân công nhiệm vụ phù

hợp cho các thành viên tham gia hoạt động; Đánh giá được sự phù hợp hay không phù hợp của kế hoạch, giải pháp và việc thực hiện kế hoạch, giải pháp.

Ví dụ 3. Bảng phân công nhiệm vụ của Dự án Mô hình đèn hang A gian ta – Lớp 7A5

TT	Nội dung công việc	Người thực hiện	Kết quả	Ghi chú
1	Nghiên cứu và thu thập thông tin	Nguyễn Khánh An	Tốt	
2	Phân tích và đánh giá thông tin	Nguyễn Khánh Chi	Tốt	
3	Xây dựng kế hoạch	Nguyễn Vũ Hải Đăng	Tốt	
4	Thực hiện nhiệm vụ cụ thể	Ngô Sỹ Hưng Nguyễn Khánh An Nguyễn Khánh Chi	Tốt	
5	Trình bày giới thiệu sản phẩm	Trần Thu Hương	Tốt	

Ví dụ 4. Bảng phân công nhiệm vụ của Dự án Mô hình Cầu Long Biên – Lớp 8A2

TT	Nội dung công việc	Người thực hiện	Kết quả	Ghi chú
1	Nghiên cứu và thu thập thông tin	Hoàng Diệu Anh	Tốt	
2	Phân tích và đánh giá thông tin	Trần Ngọc Khánh	Tốt	
3	Xây dựng kế hoạch	Nguyễn Quảng Khoa	Tốt	
4	Thực hiện nhiệm vụ cụ thể	Trần Hà Linh Trần Huyền Linh Hoàng Diệu Anh	Tốt	
5	Trình bày giới thiệu sản phẩm	Trần Huyền Linh	Tốt	

2.3.4. Hướng dẫn và hỗ trợ

- Giáo viên cung cấp nguồn tài nguyên: Sách giáo khoa lịch sử - địa lí 7, 8, Sách Lịch sử Việt Nam cận đại, Sách lịch sử thế giới trung đại; các trang web như:

<https://www.edutopia.org/project-based-learning>

<https://www.teachthought.com/project-based-learning>

https://www.educationworld.com/a_curr/projbase.shtml

- Tư vấn, hỗ trợ cá nhân: Giáo viên sắp xếp thời gian để tư vấn và hỗ trợ cá nhân cho học sinh. Điều này cho phép học sinh có cơ hội thảo luận về ý tưởng, đặt câu hỏi, và nhận được phản hồi từ giáo viên

Ví dụ 5. Đối với dự án Mô hình đền hang A gian ta

Việc xây dựng mô hình Đền hang A Giang Ta có nhiều thuận lợi và khó khăn. Thuận lợi: đây là công trình mang giá trị văn hóa, lịch sử sâu sắc, cung cấp nguồn tư liệu phong phú để học sinh nghiên cứu và tái hiện. Tính biểu tượng của đền gắn liền với bản sắc của Ấn Độ. Ngoài ra, học sinh có cơ hội phát huy năng khiếu hội họa, khả năng sáng tạo và đam mê lịch sử khi tham gia xây dựng mô hình. Tuy nhiên, dự án cũng đối mặt với nhiều thách thức, bao gồm yêu cầu về thời gian thực hiện kéo dài có thể ảnh hưởng đến lịch học chính khóa của học sinh; và hạn chế về kỹ thuật khi thực hiện các chi tiết phức tạp trong mô hình. Ngoài ra, nếu thiếu nghiên cứu sâu sắc về lịch sử và kiến trúc của đền, mô hình có thể không đảm bảo tính chính xác và ý nghĩa ban đầu. Vì vậy, cần có sự phối hợp chặt chẽ giữa giáo viên, học sinh và các bên liên quan để dự án đạt được kết quả tốt nhất.

Ví dụ 6. Đối với dự án Mô hình phố cổ Hà Nội

Việc thực hiện dự án "Mô hình phố cổ Hà Nội" mang lại nhiều cơ hội và thách thức vì là một dự án có giá trị cao, giúp học sinh hiểu sâu hơn về kiến trúc, văn hóa, và đời sống của phố cổ - một phần quan trọng trong di sản lịch sử của Hà Nội. Việc tái hiện không gian phố cổ giúp học sinh có cơ hội khám phá và học hỏi về lịch sử, nghệ thuật, cũng như bản sắc văn hóa dân tộc. Đặc biệt, dự án còn khuyến khích học sinh thể hiện sự sáng tạo thông qua việc thiết kế và xây dựng các chi tiết của mô hình, từ ngõ nhỏ, mái nhà, đến các hoạt động sinh hoạt truyền thống.

Tuy nhiên, dự án này cũng gặp phải một số khó khăn. Việc tái hiện phố cổ với độ chính xác cao đòi hỏi nhiều tài liệu tham khảo, nghiên cứu sâu và sự am hiểu về lịch sử, văn hóa Hà Nội. Nguyên vật liệu và chi phí thực hiện mô hình có thể là một rào cản nếu không có đủ nguồn lực tài trợ. Thêm vào đó, các chi tiết phức tạp trong kiến trúc và không gian phố cổ yêu cầu kỹ năng kỹ thuật cao, trong khi thời gian hoàn thành mô hình có thể ảnh hưởng đến các hoạt động học tập khác của học sinh.

Ví dụ 7. Đối với dự án Mô hình Ăng co (Campuchia)

Việc thực hiện dự án "Mô hình Ăng Co" (Campuchia) mang lại nhiều lợi ích học tập và sáng tạo, đồng thời cũng đi kèm với các thách thức cần vượt qua. Đây là dự án giúp học sinh tìm hiểu về kiến trúc và văn hóa đặc sắc của quần thể di tích Ăng Co - một trong những kỳ quan nổi bật của thế giới và biểu tượng văn hóa Campuchia. Quá trình nghiên cứu và tái hiện công trình này sẽ tạo điều kiện để

học sinh mở rộng hiểu biết về lịch sử, nghệ thuật, và giá trị văn hóa khu vực Đông Nam Á, đồng thời khơi dậy sự sáng tạo khi thiết kế và thực hiện mô hình. Tuy nhiên, dự án cũng có một số khó khăn nhất định. Quần thể Ăng Co có kiến trúc phức tạp và quy mô lớn, việc tái hiện chi tiết đòi hỏi sự nghiên cứu sâu sắc và kỹ thuật cao. Thêm vào đó, việc thực hiện mô hình yêu cầu sự đầu tư lớn về thời gian, điều này có thể ảnh hưởng đến các hoạt động học tập khác của học sinh.

Để dự án đạt kết quả tốt nhất, cần có sự hướng dẫn sát sao từ giáo viên, đặc biệt trong việc cung cấp tài liệu, tư vấn kỹ thuật và hỗ trợ tổ chức.

2.3.5. Thực hiện dự án

Học sinh thực hiện nhiệm vụ theo bảng phân công đã đề ra. Trong quá trình này, các em phát huy năng lực phân tích các tình huống phát sinh trong học tập, đồng thời nhận diện và trình bày các vấn đề cần giải quyết.

Quá trình này cũng tạo điều kiện để học sinh sáng tạo và triển khai những ý tưởng mới, như phát hiện điểm tích cực trong ý kiến của người khác, phát triển ý tưởng dựa trên các nguồn thông tin sẵn có, đề xuất các giải pháp mới hoặc cải tiến những giải pháp đã lỗi thời, và đưa ra so sánh, nhận xét về các giải pháp đề xuất.

Ngoài ra, tư duy độc lập của học sinh được rèn luyện qua việc đặt ra nhiều câu hỏi về các sự vật, hiện tượng hoặc vấn đề. Các em học cách lắng nghe và tiếp nhận thông tin một cách có chọn lọc, chú trọng các chứng cứ trong quá trình đánh giá, và xem xét vấn đề từ nhiều khía cạnh khác nhau.

2.3.6. Giám sát và đánh giá

Giáo viên giám sát quá trình tiến hành dự án thông qua các giai đoạn

- Giai đoạn 1 lập kế hoạch: Kiểm tra xem học sinh đã hiểu rõ mục tiêu, yêu cầu của dự án, và phân chia nhiệm vụ một cách hợp lý chưa.
- Giai đoạn 2 thực hiện: Quan sát, hỗ trợ và hướng dẫn khi học sinh triển khai các công việc theo kế hoạch. Giáo viên theo dõi tiến độ, đảm bảo các nhóm làm việc hiệu quả và giải quyết kịp thời những vướng mắc nảy sinh.
- Giai đoạn 3 đánh giá giữa chừng: Giáo viên thực hiện các buổi kiểm tra hoặc báo cáo tiến độ, từ đó nhận xét và đưa ra góp ý giúp học sinh điều chỉnh, cải thiện công việc.
- Giai đoạn 4 hoàn thiện và trình bày: Giám sát việc hoàn thiện sản phẩm dự án và quá trình chuẩn bị bài thuyết trình hoặc báo cáo cuối cùng của học sinh.
- Giai đoạn 5 đánh giá kết quả: Đánh giá tổng thể sản phẩm dự án và quá trình làm việc, rút ra bài học kinh nghiệm để cải thiện cho các dự án sau.

2.3.7. Tổng kết và phản hồi

Học sinh trình bày sản phẩm của mình trước lớp và trưng bày lại Ngày hội Stem của trường.

2.4. Hiệu quả của sáng kiến

Sau 6 tháng áp dụng sáng kiến vào đối tượng học sinh khối lớp 7,8 trường THCS Chu Văn An, Long Biên đã cho kết quả như sau:

Bảng 1: Khảo sát kết quả áp dụng giải pháp Phát huy năng lực học sinh thông qua hoạt động dạy học dự án

Tổng số HS	Rất thích		Thích		Bình thường		Không ý kiến	
210	SL	%	SL	%	SL	%	SL	%
	200	95%	10	5 %	0	0	0	0

Bảng 2: Khảo sát kết quả học tập trước và sau khi áp dụng giải pháp Phát huy năng lực học sinh thông qua hoạt động dạy học dự án

Thời điểm	Lớp	Sĩ số	Giỏi	Khá	Trung bình	Yếu
Trước khi áp dụng	8	135	85%	10%	5%	0%
Sau khi áp dụng	8	135	92%	8%	0%	0%

III. KẾT LUẬN, KHUYẾN NGHỊ

3.1. Kết luận

Đối với học sinh

Việc nghiên cứu, tìm hiểu và tái hiện các sự kiện lịch sử dưới hình thức những sản phẩm dự án như: mô hình đã mang lại cho học sinh kiến thức sâu sắc về lịch sử. Thông qua hoạt động này, các em có thể hiểu rõ hơn về các nhân vật, sự kiện, văn hóa, xã hội, cũng như bối cảnh chính trị của từng thời kỳ, từ đó nhận thức được ý nghĩa và giá trị của lịch sử trong cuộc sống.

Bên cạnh đó, những dự án như vậy còn thúc đẩy sự phát triển của các kỹ năng mềm, đặc biệt là kỹ năng giao tiếp và hợp tác. Học sinh được rèn luyện thông qua các hoạt động làm việc nhóm, thảo luận và trao đổi ý kiến, giúp các em học hỏi lẫn nhau và nâng cao kỹ năng tương tác xã hội.

Đồng thời, việc tham gia vào những dự án lịch sử này cũng khơi dậy tính sáng tạo và niềm đam mê học tập. Môi trường học tập sáng tạo được hình thành sẽ

giúp học sinh hứng thú hơn và tích cực hơn trong việc học. Hơn nữa, việc thực hiện các hoạt động này cũng góp phần phát triển năng lực nghiên cứu lịch sử, khả năng tư duy và nhận thức lịch sử của học sinh.

Đối với giáo viên

Việc áp dụng các hoạt động sáng tạo trong dự án lịch sử không chỉ góp phần nâng cao hiệu quả giảng dạy mà còn mang lại sự thú vị và đổi mới. Phương pháp này tạo cơ hội hình thành môi trường học tập tích cực, từ đó kích thích sự sáng tạo của học sinh. Bên cạnh đó, giáo viên cũng có thể cải thiện kỹ năng giảng dạy như: xây dựng bài học sáng tạo, hướng dẫn học sinh phát triển tư duy và đánh giá hiệu quả quá trình học tập.

Các hoạt động dự án lịch sử còn giúp giáo viên đổi mới phương pháp giảng dạy, tránh sự đơn điệu và khắc phục tình trạng học sinh mất hứng thú trong học tập. Hơn nữa, phương pháp này còn thúc đẩy sự gắn kết giữa giáo viên với học sinh, cũng như tăng cường sự tương tác, hỗ trợ lẫn nhau giữa các học sinh trong lớp học.

3.2. Khuyến nghị

Tổ nhóm chuyên môn cần tích hợp các chuyên đề đổi mới về phương pháp dạy học vào nội dung thảo luận, trong đó bao gồm việc đưa các hoạt động sáng tạo dự án lịch sử vào áp dụng. Phương pháp này không chỉ giúp tạo ra môi trường học tập đa dạng, phong phú mà còn khơi dậy sự sáng tạo và tạo hứng thú cho cả giáo viên lẫn học sinh.

Ngoài ra, Ban giám hiệu cần nghiên cứu và triển khai một cách đồng bộ hoạt động này trong các chương trình chuyên môn của nhà trường. Đồng thời, việc hỗ trợ giáo viên bằng cách cung cấp thiết bị, máy móc cần thiết và kinh phí phù hợp là rất quan trọng. Điều này sẽ giúp thúc đẩy áp dụng các phương pháp giảng dạy mới mẻ, sáng tạo, tạo môi trường học tập tích cực và hỗ trợ tốt nhất cho sự phát triển chuyên môn của đội ngũ giáo viên.

Tôi xin cam đoan đây là SKKN của mình viết, không sao chép nội dung của người khác.

Long Biên, ngày 25 tháng 3 năm 2025

Người viết

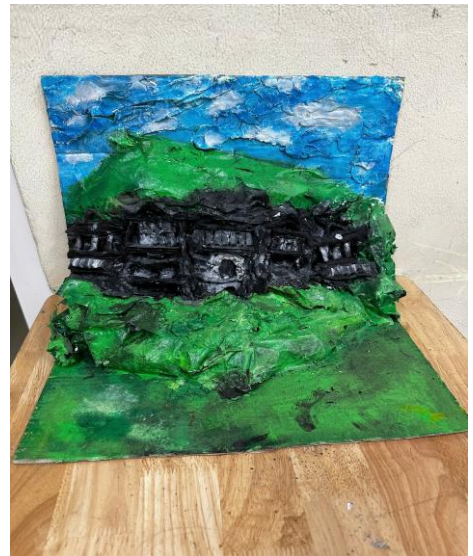
Nguyễn Hồng Hạnh

IV. PHỤ LỤC

Phụ lục 1: Một số sản phẩm dự án

Sản phẩm Ăng Co (Campuchia)

Sản phẩm Đền hang Agianta (Ấn Độ)

*Khai thác di sản vào dạy học tích cực
phân môn Lịch sử tại trường Trung học cơ sở*

Sản phẩm Cột cờ Hà Nội

Sản phẩm Phố cổ Hà Nội

Sản phẩm Ngô môn Huế

Sản phẩm Cầu Long Biên

Lịch sử

By: Nhóm 4-8A3

Name **Mô hình Cầu Long Biên**

Thành viên

1. Trần Ngọc Mai
2. Hoàng Hà Anh
3. Nguyễn Vũ Bảo Anh
4. Lại Huyền Tâm
5. Phạm Hương Giang
6. Kiều Ngọc Bích

Nguyên vật liệu

- Bìa carton
- Dây sắt
- Đất nặn tự khô
- Bông y tế

NHIỆM VỤ

1. Trần Ngọc Mai: Làm sản phẩm
2. Hoàng Hà Anh: Làm sản phẩm, tạo hình các chi tiết nhỏ (đất nặn)
3. Nguyễn Vũ Bảo Anh: Mua bông, dây sắt, làm sản phẩm
4. Lại Huyền Tâm: Mua bìa, giấy màu, băng dính, làm sản phẩm
5. Phạm Hương Giang: Làm sản phẩm
6. Kiều Ngọc Bích: Mua đất nặn, làm sản phẩm

Tên	Mức độ hoàn thành nhiệm vụ (%)	Điểm (HS tự chấm)
Trần Ngọc Mai	60% (hoàn thành chưa tốt)	6đ
Hoàng Hà Anh	100% (hoàn thành tốt)	10đ
Ng Vũ Bảo Anh	100% (hoàn thành tốt)	10đ
Lại Huyền Tâm	100% (hoàn thành tốt)	10đ
Phạm Hương Giang	100% (hoàn thành tốt)	10đ
Kiều Ngọc Bích	100% (hoàn thành tốt)	10đ

PHIẾU HOẠT ĐỘNG NHÓM

*Khai thác di sản vào dạy học tích cực
phân môn Lịch sử tại trường Trung học cơ sở*

Lịch sử By: Nhóm 4-2A3

Name: Mô hình Cầu Long Biên

Thành viên

1. Trần Ngọc Mai
2. Hoàng Hà Anh
3. Nguyễn Vũ Bảo Anh
4. Lại Huyền Tâm
5. Phạm Hương Giang
6. Kiều Ngọc Bích

Nguyên vật liệu

Bìa carton
Dây sắt
Đất nặn tự khô
Bông y tế

NHIỆM VỤ

1. Trần Ngọc Mai: Làm sản phẩm
2. Hoàng Hà Anh: Làm sản phẩm, tạo hình các chi tiết nhỏ (đất nặn)
3. Nguyễn Vũ Bảo Anh: Mua bông, dây sắt, làm sản phẩm
4. Lại Huyền Tâm: Mua bìa, giấy màu, băng dính, làm sản phẩm
5. Phạm Hương Giang: Làm sản phẩm
6. Kiều Ngọc Bích: Mua đất nặn, làm sản phẩm

Tên	Mức độ hoàn thành nhiệm vụ (%)	Điểm (điểm tự chọn)
Trần Ngọc Mai	60% (hoàn thành chưa 100)	60
Hoàng Hà Anh	100% (hoàn thành 100)	100
Nguyễn Vũ Bảo Anh	100% (hoàn thành 100)	100
Lại Huyền Tâm	100% (hoàn thành 100)	100
Phạm Hương Giang	100% (hoàn thành 100)	100
Kiều Ngọc Bích	100% (hoàn thành 100)	100

Một số sản phẩm trưng bày tại thư viện

Phiếu phân công thực hiện nhiệm vụ

Sản phẩm Ngộ môn, Huế

V. TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Dự án dạy học: Tìm hiểu và áp dụng- Tác giả: Nguyễn Xuân Thành, Nhà xuất bản Đại học Sư phạm, năm xuất bản 2016.
2. Dự án dạy học trong giảng dạy tự nhiên và xã hội - Tác giả: Lê Thị Kim Hòa, Nhà xuất bản Đại học Sư phạm, năm xuất bản 2017.
3. Dự án dạy học – Cơ hội và thách thức trong giảng dạy lịch sử - Tác giả: Nguyễn Thị Thu Phương, Nhà xuất bản Đại học Sư phạm, năm xuất bản 2018.
4. Lịch sử Việt Nam từ nguồn gốc đến hiện đại - Tác giả: Phạm Quốc Hưng, Nhà xuất bản Giáo dục, năm xuất bản 2014.
5. Lịch sử thế giới: Từ thời kì sơ khai đến hiện đại - Tác giả: Walter A. McDougall và Jerry H. Bentley, Nhà xuất bản University of California Press, năm xuất bản 2017.
6. <https://www.edutopia.org/project-based-learning>
7. <https://www.teachthought.com/project-based-learning>
8. https://www.educationworld.com/a_curr/projbase.shtml

MỤC LỤC

I. ĐẶT VẤN ĐỀ	
1.1. Tính cấp thiết của đề tài	1
1.2. Mục đích nghiên cứu	1
1.3. Đối tượng, phạm vi, kế hoạch nghiên cứu	2
II. GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ	2
2.1. Cơ sở lý luận	2
2.1.1. Di sản	3
2.1.2. Tổng quan về Dạy và Học tích cực	3
2.1.3. Các hình thức tổ chức dạy học với di sản	3
2.1.4. Các bước tiến hành khai thác di sản vào dạy học tích cực	5
2.1.5. Các bước tiến hành khai thác di sản vào dạy học tích cực theo dự án	6
2.2. Cơ sở thực tiễn	7
2.2.1. Thuận lợi	7
2.2.2. Khó khăn	7
2.3. Giải pháp và ví dụ minh họa	8
2.3.1. Lập kế hoạch và chuẩn bị	8
2.3.3. Phân công nhiệm vụ	8
2.3.4. Hướng dẫn và hỗ trợ	9
2.3.5. Thực hiện dự án	11
2.3.6. Giám sát và đánh giá	12
2.3.7. Tổng kết và phản hồi	12
2.4. Hiệu quả của sáng kiến	12
III. KẾT LUẬN, KHUYẾN NGHỊ	12
3.1. Kết luận	12
3.2. Khuyến nghị	13
IV. PHỤ LỤC	14
V. TÀI LIỆU THAM KHẢO	18